

Azərbaycan-Balkan əməkdaşlığı: enerji təhlükəsizliyindən strateji tərəfdaşlığa aparan yol

Azərbaycanın xarici siyasətində mühüm istiqamətlərdən biri Balkan yarımadası dövlətləri ilə əlaqələrin genişləndirilməsidir. Coğrafi baxımdan Qərbi Avropa ilə Şərq arasında körpü rolu oynayan bu region, xüsusilə ticarət, tranzit və enerji təhlükəsizliyi sahəsində mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Rusiyanın Ukraynaya qarşı hərbi əməliyyatları başladıqdan sonra Avropa enerji bazarında kəskin dəyişikliklər baş verdi. Bu şəraitdə Azərbaycan Avropanın etibarlı enerji təchizatçısına çevrildi. Təbii qaz ehtiyatları ilə zəngin olan Azərbaycan, "Cənub qaz dəhlizi" vasitəsilə Avropa İttifaqı ilə 2021-ci ildə imzaladığı müqaviləyə əsasən, 2027-ci ilədək ixracat həcmi 30 milyard kubmetrə çatdırmağı hədəfləyir.

Azərbaycanın təsdiq edilmiş təbii qaz ehtiyatları 2,6 trilyon kubmetr təşkil edir ki, bu da uzunmüddətli enerji tədarükünün davamlılığını təmin edir. Paralel olaraq ölkə "yaşıl enerji" sahəsində də ambisiyalı planlar həyata keçirir. 2027-ci ilin sonunadək külək və günəş enerjisi əsasında elektrik istehsalı ölkənin "mavi yanacaq"dan istifadəsini azaldacaq.

Azərbaycan, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstan arasında imzalanan "Qara Dəniz Yaşıl Kabel" layihəsi çərçivəsində "yaşıl enerji" ötürülməsini təmin edən sualtı kabelin inşaatı davam edir - bunun Balkan regionunun enerji şəxələndirilməsində rolu getdikcə artır.

2022-ci ildə Azərbaycan, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstan arasında imzalanmış strateji saziş "yaşıl enerji"nin ötürülməsi sahəsində tarixi addım oldu. 1000 meqavat gücündə və 1195 kilometr uzunluğunda sualtı kabelin çəkilməsini nəzərdə tutan bu layihə Xəzər hövzəsinin bərpaolunan enerji potensialını Avropaya çatdıracaq. Beləliklə, enerji mənbələrinin şəxələndirilməsi və regional təhlükəsizliyin möhkəmləndirilməsi baxımından Balkan ölkələri üçün Azərbaycan mühüm tərəfdaşa çevrilir.

Azərbaycanın Balkan regionu ilə əməkdaşlığında mühüm tərəfdaşlarından biri də

Şimali Makedoniyadır. İki ölkə arasında diplomatik münasibətlər 1995-ci ildən qurulub. Bu illər ərzində əməkdaşlıq siyasi, iqtisadi, humanitar və parlamentlərarası sahələri əhatə edib.

Son dövrdə Şimali Makedoniya Respublikasının Prezidenti Qordana Silyonovska-Davkovanın və Şimali Makedoniya Assambleyasının sədri Afşim Qaşinin, parlament nümayəndə heyətinin müxtəlif tədbirlərdə iştirak etmək üçün Azərbaycana işgüzar səfərləri ölkələr arasında münasibətləri daha da yaxınlaşdırıb. Həmin səfərlər zamanı Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevlə keçirilən görüşlərdə regional əməkdaşlıq məsələləri müzakirə edilib. Milli Məclisdə Sədr Sahibə Qafarovanın rəhbərliyi ilə keçirilən görüşlərdə parlamentlərarası diplomatiyanın, qarşılıqlı mədəni dialoqun qurulması ikitərəfli əlaqələrin inkişafına yeni impuls verib.

İki ölkə arasında mövcud əməkdaşlıq, yüksək səviyyəli səfərlərin, davamlı siyasi dialoqun və aidiyyəti qurumlararası təmasların intensivləşdirilməsinin yeni tərəfdaşlıq istiqamətlərinin müəyyən edilməsi və əməkdaşlığın keyfiyyətə yeni səviyyəyə yüksəldilməsi baxımından önəmli olduğunu xüsusi qeyd etməliyik. 2000-ci ildən fəaliyyət göstərən parlamentlərarası işçi qrupu bu sahədə davamlı dialoqun formalaşmasına mühüm töhfə verir.

2025-ci ilin yanvar-aprel aylarında iki ölkə arasında xarici ticarət həcmi 27 faizdən çox artıb ki, bu da qarşılıqlı iqtisadi əlaqələrin intensivləşdiyini göstərir.

Sərmayə və enerji əməkdaşlığı iki ölkə arasında iqtisadi əlaqələri, xüsusilə, enerji və turizm sahələrində genişləndirə bilər. "Sərmayələrin təşviqi və qarşılıqlı qorunması haqqında" saziş çərçivəsində in-

vestisiya mühitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində konkret addımlar atılır.

Hazırda Azərbaycanda Şimali Makedoniyaya məxsus 5 kommersiya qurumu qeydiyyatdan keçib, onlardan 3-ü aktiv fəaliyyət göstərir. Eyni zamanda Azərbaycanın beynəlxalq enerji layihələrində, o cümlədən "Cənub qaz dəhlizi", TANAP və TAP kəmərlərində iştirakı bu sahədə Şimali Makedoniya ilə əməkdaşlıq perspektivlərini genişləndirir. Şimali Makedoniya da bu layihələrə maraq göstərir.

Şimali Makedoniya-Azərbaycan arasında Bakı vasitəsilə Orta dəhliz yolunun faydaları müzakirə edilir. Enerji və logistika sahəsində birgə məsləhətləşmələr aparılır.

2025-ci il martın 12-də Bakı şəhərində imzalanmış "Diplomatik və xidməti pasport sahiblərinin viza tələbindən azad edilməsi haqqında Saziş" ölkələr arasında qarşılıqlı etimadın və əməkdaşlığın göstəricisidir. Bu sənəd diplomatik əlaqələrin asanlaşdırılması və qarşılıqlı səfərlərin intensivləşdirilməsi baxımından əhəmiyyətlidir.

Azərbaycan-Balkan münasibətləri yeni mərhələyə qədəm qoyub. Enerji, iqtisadiyyat, diplomatiya və "yaşıl texnologiya"lar kimi sahələrdə əməkdaşlıq bu münasibətləri daha da dərinləşdirir. Şimali Makedoniya ilə qarşılıqlı hörmət və strateji maraqlar əsasında qurulan münasibətlər gələcəkdə daha da möhkəmlənəcək. Bu proses Azərbaycanın regionda nüfuzunun və Avropa ilə tərəfdaşlığının artmasının göstəricisidir.

Mehriban VƏLİYEVA,
Milli Məclisin deputatı